

Specifika voleb v roce 1920

První volby do Národního shromáždění Republiky Československé proběhly v neděli 18. dubna 1920. Konaly se na základě všeobecného rovného a přímého hlasovacího práva tajným hlasováním a s využitím principu poměrného volebního systému. V seznamech oprávněných voličů byly zapsáni jak muži tak ženy, což nebylo v tehdejší době zcela obvyklé a československé volební zákonodárství bylo v tomto ohledu velmi pokrokové. Republika Československá byla dokonce jednou z prvních zemí na světě, která přiznala volební právo ženám (např. některé kantony ve Švýcarské konfederaci přiznaly volební právo ženám až v sedmdesátých letech minulého století).

Volby ale neproběhly na celém území Československa, jak toto území chápeme v pozdějších letech až do odstoupení pohraničních území podle Mnichovské dohody (do konce tzv. 1. republiky). Nekonaly se v územích, které podléhaly provedení plebiscitu o připojení. V Čechách se to týkalo území Vitorazska, na Moravě se jednalo o území Valticka a nejrozsáhlejší území leželo ve Slezsku – Těšínsko. Volby dále neproběhly na celém území Podkarpatské Rusi a na územích podléhajících plebiscitu na Oravě a na Spiši.

S tím, že se volby ve výše popsaných územích nebudou konat, počítal již volební zákon č. 123/1920 Sbírkou zákonů a nařízení. Z pramenů ale vyplývá, že se volby nekonalý ještě v obci Hloubětín (dnešní součást Prahy 9), protože tam byla vyhlášena zdravotní karanténa z důvodu epidemie příušnic.

Dalším specifíkem voleb v roce 1920 bylo to, že zákon předpokládal zvláštní volby čtyř poslanců Národního shromáždění z řad legionářů, o nich se zkráceně hovoří jako o legionářských volbách. Původní návrh dokonce zněl, že to budou zástupci tzv. sibiřských legionářů. Po volbách se od května 1920 začalo intenzivně pracovat na voličských seznamech, které by zahrnovaly všechny československé legionáře. O této činnosti svědčí rozsáhlá korespondence mezi Ministerstvem vnitra a okresními politickými úřady (viz Národní archiv - stará registratura MV, sg.1741-1751/č. kart. 213-236). Z této korespondence je patrné, že se nepodařilo sestavit uspokojivý a přesný seznam legionářů. Volby se měly původně konat 21. ledna 1921. Tento termín byl pak několikrát posouván, až se dospělo k termínu 5. června 1921, což byl konečný termín pro odevzdání kandidátních listin pro legionářské volby. Kandidátní listina byla nakonec odevzdána jen jedna. Československá obec legionářská navrhla čtyři kandidáty na čtyři rezervovaná místa v Národním shromáždění a ti byli za jeho členy kooptováni 8. června 1921.

Po volbách v r. 1920 byl ustaven nový zastupitelský sbor nového státu, ve kterém byly zastoupeny politické subjekty, reprezentující celé společenské spektrum. Tato, v té době ve středoevropském prostoru neobvyklá a dala by se říci ojedinělá událost, byla umožněna nejen existencí politických stran, majících kořeny v období Rakousko-Uherska, ale i tím, že v tehdejší Československu byla velmi rozvinutá a vyspělá občanská společnost, která se v podstatě formovala také již v podmínkách monarchie.